

O SKUPINE KRISTIANISTOV ALEBO AKO TO BOLO S TZV. "JAKUBČÍKIZMOM" NA SLOVENSKU

JURAJ TÖRÖK, Liptovský Tmovec

TÖRÖK, J.: On the Christianists Group: What was the Purpose of So Called "Jakubčíkism" in Slovakia?

FILOZOFIA 58, 2003, No 3, p. 155

The paper depicts a group of intellectuals, so called "Christianists", which during the communist totality (1948 - 1971) in Slovakia held secret regular meetings to create a Christian ideological platform, which was intended as an opposition to dominating Marxist ideology of scientific socialism. The document "From Christ to Marx, from Marx to Christ" indicates, that the group originally considered itself as "Lutheran modernists", expecting the rise of modernist movements also in other confessions. It came out, however, that the project of an Encyclopedia of the sciences of scientific christianism as well as the whole conception of the movement was not able to resist the totality and after 1968, in the period of so called "normalization" the group ceased to exist.

Slovenská kultúrna verejnosť nevie nič o skupine *kristianistov*, ale aj v evanjelickej cirkevnej verejnosti prežívajú len veľmi matné a skreslené predstavy o tzv. *jakubčíkistoch* v Evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku. Pretože dve desaťročia som bol tajomníkom tejto skupiny, pokladám si za povinnosť na základe zachovaných dokumentov aspoň čiastočne načrtnúť dvadsaťtriročný skalnatý chodník tejto skupiny údolím komunizmu.

Dňa 29. septembra 1947 - v deň svätého Michala archanjela - vydala Spoločnosť priateľ kristovské vedy a vedeckého kristianizmu v Prahe knihu s titulom *Naše kresťanství* s podtitulom *Metafyzika - Dialektika*. Jej autorom nebol na obale knihy uvedený Josef Jakubčík, ale zakladateľ a vedúca osobnosť spoločnosti JUDr. Josef Skokan. Nakladateľstvo rozposlalo knihu na univerzity a teologické fakulty vtedajšej Československej republiky, a tak sa dostal jeden exemplár aj na Evanjelickú teologickú fakultu v Bratislave. Profesor ThDr. Samuel Štefan Osuský ju ponúkol na filozofickom seminári v zimnom semestri 1947/48 spolu s inými knihami poslucháčom fakulty na napísanie referátu. Knihu si vybral poslucháč prvého ročníka Juraj Török, na ktorého tematika knihy *pôsobila vzrušujúco a chytila ho za srdce*. Tak to zachytil archivár skupiny Ondrej Macko. Súviselo to priamo s Törökovým duchovným vývojom. Ako žiak katechetu Ladislava Remeteho, usmrteného vo vápenke v Nemeckej, sa cítil zviazaný výchovou, životom i martýrskou smrťou svojho katechetu uskutočňovať jeho sen. Remeteho si podmanila vízia filozofa Spenglera o skupine mladých ľudí, ktorí by boli ochotní zviať na seba problematiku kresťanstva uprostred zániku západnej kultúry, ktorý Spengler označoval začiatkom dvadsiatych rokov minulého storočia knihou *Untergang des Abendlandes*. V povojnovom čase, keď okolo hláv lietali protichodné heslá ako metafyzika a dialektika, idealizmus a materializmus, kapitalizmus a socializmus, teizmus a ateizmus, v ktorých sa bolo treba kresťansky zorientovať, kniha vydaná v edícii

Spoločnosti priateľ kristovskej vedy a vedeckého kristianizmu mu prichádzala ako pomocná ruka. Navyše bola v dobe nástupu komunistov k moci jediným hlasom, ktorý zreteľne artikuloval tendenciu vyrovnat' sa s marxizmom na myšlienkovvej úrovni doby. Spoločnosť mala ambície vytvorit' akýsi ideologický pendent k dialektickému materializmu. Kniha *Naše kresťanství* videla príčinu zdĺhavej krízy kresťanstva v stredovekej metafyzicko-realistickej interpretácii kresťanstva, hlásala potrebu jeho novej interpretácie a vyzývala kresťanskú inteligenciu na spoluprácu. V idei novej, nemetafyzickej interpretácie kresťanstva v podobe moderne vedeckého kristianizmu našiel som to, po čom som podvedome túžil, a to tak, že z dovedy získaného som nič nestratil. Koncom zimného semestra som prediskutoval tematiku knihy so svojim priateľom Karolom Nandráskym, ktorý tiež vyšiel z liahne katechetu Remeteho a ktorý sa po februári 1948 rozhodol pre štúdium teológie. On oboznámil s knihou spolužiaka 8. triedy gymnázia Vladimíra Olexu, ktorý sa aj pod Nandráškeho vplyvom taktiež rozhodol študovať teológiu.

Vladimír Olexa bol nielen inteligentný, ale aj operatívny a už v lete 1948 vykorešpondoval stretnutie s členmi Spoločnosti vedeckého kristianizmu v Prahe a odvtedy sa skupina teológov a neskôr kňazov každé leto - aj po zrušení Spoločnosti komunistami - dvadsaťtri rokov stretala na štvordňových až päťdňových posedeniach.

Na filozofickom seminári po referáte J. Töröka o obsahu knihy *Naše kresťanství* prof. S. Š. Osuský ju charakterizoval ako *teozofické dielo*. Pánovi profesorovi Jánovi Jamnickému na odmietnutie knihy stačilo to, že ju napísal katolík. V školskom roku 1948/49 prišli na fakultu K. Nandrásky a V. Olexa, čím sa na fakulte vytvorila malá skupina "kristianistov", ku ktorej sa ďalší rok pridružil Dušan Ondrejovič a Jozef Lajtoš. Na naše študijné posedenia prichádzali aj ďalší študenti fakulty, najčastejšie Ondrej Varga. Na základe oficiálneho *Pozvania*, podpísaného tajomníkom a predsedom Spolku poslucháčov evanjelickej teológie v Bratislave, sa 11. novembra 1948 konal debatný večierok, na ktorom po príhovore dekana fakulty prof. ThDr. Jána Oberuča odznela informatívna prednáška Jurája Töröka *O Kristovskej perspektívnej biologike* (tak pozvánka zo dňa 10. novembra 1948). Prednášateľ na základe svojej seminárnej práce oboznámil s obsahom knihy *Naše kresťanství*. Zápisnica spolku konštatuje, že *po prednáške, plnej novoty a cudzích slov, sa vyvinula čulá debata, väčšinou odsudzujúca nový smer, a že s potleskom bol schválený názor doc. dr. Karola Gábriša, ktorý načrtnol luteránske stanovisko*.

V duchovných tendenciách sa poslucháči fakulty, ktorých bolo vtedy okolo 120, delili hlavne do dvoch smerov. Na jednej strane boli pietisti, ktorí zdôrazňovali potrebu osobnej zbožnosti, a na druhej strane ako určitý protipól bol smer ortodoxných luteránov, ktorí kládli dôraz na zachovanie čistého učenia cirkvi. Mienili tým tradované, ktoré pokladali za dostatočné na riešenie všetkých problémov. Uvedené dve skupiny protichodných dôrazov medzi sebou komunikovali veľmi ťažko a aj to prispievalo k tomu, že skupina "jakubčíkovských" kristianistov nadobudla často dosť vplyvné postavenie v študentskom svete fakulty, najmä keď sa vynorili konkrétne a aktuálne problémy, akým sa stal napr. problém pomeru *Hurbana* (Spolok poslucháčov) a *Československého zväzu mládeže*, ktorý bol za komunistickej éry jedinou štátom povolenou organizáciou mládeže. Keď výbor Fakultnej skupiny ČSM - Hurban poveril užšiu komisiu vypracovaním stanoviska k otázke "či vystúpiť, alebo zostať v ČSM", ale

vital aj dobrovoľnú účasť na riešení, K. Nandrásky vypracoval desaťstranové zdôvodnenie postoja skupiny "jakubčikovských" kristianistov. V širšom kontexte upozornil, že z viery v Boha ako Pána dejín vyplýva, že ani pod nadvládu komunistov sa cirkvi nedostali bez Božej vôle a v užšom kontexte poukázal na to, že vystúpenie z ČSM by v súčasnom štádiu po organizačnej stránke znamenalo sebalikvidáciu spolku, pretože by stratil právnu možnosť verejne organizovať schôdze poslucháčov fakulty. Navrhoval, aby sa trvalo na uznávaní špecifického charakteru Fakultnej skupiny ČSM ako teologickej, ktorá ani v budúcnosti nebude akceptovať žiadne ideologické pokyny vyšších orgánov ČSM, ktoré, ak prestanú tolerovať špecifický charakter fakultnej organizácie, sami vyradia skupinu zo svojej organizácie. Plenárne zasadnutie schválilo tento postoj tmočený V. Olexom, a tak vysielaní delegáti Vysokoškolského výboru ČSM sa aj naďalej zúčastňovali programu rokovania fakultnej skupiny ČSM, ktoré začínalo nábožnou piesňou a výkladom biblického textu.

Členovia skupiny "jakubčikovských" kristianistov počas študijného roka 1950/51 stratili svoj vplyv vo vedení spolku Hurban a venovali sa hlavne štúdiu. Študovali skriptá, ktoré dostávali z Prahy, korešpondovali s dr. Skokanom o niektorých problémoch (Nandrásky o teológii dejín a historickej interpretácii druhého príchodu Krista, Török o vzťahu moderno-vedeckého kristianizmu k luteranizmu). Popri príprave na skúšky pozornosť venovali spisom zakladateľa náboženského socializmu Leonharda Ragaza, známeho vo vtedajšom Československu prekladom jeho knihy *Od Krista k Marxovi, od Marxa ku Kristovi* a monografiou o jeho osobe *Prorok našej doby* od J. Linhardta. Skupinu fascinoval najmä Ragazov výklad Ježišových podobenstiev o Božom kráľovstve, ku ktorému sa dostávali najmä zásluhou prekladov D. Ondrejoviča. L. Ragaz obviňoval cirkev, že spásu, hlásanú Ježišom odsunula do záhrobia, čím zradila Kristom hlásané Božie kráľovstvo pre túto zem. Pod vplyvom návštevy študentov Komenského bohosloveckej fakulty v Prahe vznikol v skupine záujem aj o spisy Dietricha Bonheoffera. Týmto štúdiom kristianisti hľadali styčné body medzi tendenciami v oblasti protestantskej teológie a vedeckým kristianizmom. Nové vedenie Spolku J. M. Hurbana videlo v nich nežiaduci a rušivý prvok v evanjelickej cirkvi. Svedčí o tom list z 25. 6. 1951, adresovaný na záver školského roku všetkým poslucháčom fakulty. List, podpísaný predsedom Spolku Jánom Midriakom a tajomníkom Jánom Paulovom a s okrúhlou pečiatkou *Československý zväz mládeže - Fakultná skupina J. M. Hurban* pripomína poslucháčom *ich mierové záväzky*, vyzýva ich *porozumieť socializačnému dianiu* a v súvislosti s jakubčikizmom volá: *Preč s nepriateľskou logikou pre našu cirkev!* V závere listu znie výzva: *Splňme, čo sme sľúbili, aby na začiatku nového roku bolo pravdou, čo povedal brat prof. Chabada na návšteve p. povereníkovi Gažikovi, že "naša teologická mládež splní to, čomu sa zaviazala."*

16. septembra 1951 na Turičkach pri Lučenci sa slovenská skupina kristianistov artikulovala ako *luteránski modernisti* a sformulovala trojbodový *Turičský program*. Zdôraznila v ňom snahu o jednotu kresťanstva, o jeho zvedechtenie v zmysle novej interpretácie, ako aj spoluprácu so socializmom. K. Nandrásky, vtedajší poslucháč 4. ročníka, napísal k nemu komentár s titulom *Od Krista k Lutherovi, od Luthera ku Kristovi*, ktorý zjavne pripomína nadpis Ragazovho diela *Od Krista k Marxovi, od Marxa ku Kristovi*. Podávam ho v skrátenej podobe.

"Heslom *Od Krista k Lutherovi, od Luthera ku Kristovi...* zobrazujeme dve-tisícročnú cestu kresťanských dejín, odhaľujeme vo vzťahu k nám, luteránom, ich zmysel a význam a vyjadrujeme snahu, aby naša dvetisícročná cesta bola v zmysle uvedeného hesla aj dokonaná, pretože súdime, že tak tomu chce sám Boh a Otec náš nebeský; čím heslo *Od Krista k Lutherovi, od Luthera ku Kristovi* sa stáva pre nás, luteránskych modernistov, historickým orientačným bodom, Božou smerovkou na dnešnej križovatke dejín... Predovšetkým s pohnutým srdcom sa rozpomíname na onen blahoslavený čas, kedy sa kráľovstvo Božie priblížilo..., narodil sa Spasiteľ sveta. Vzdialila sa krutá duchovná zima udržovaná národom Izraelským, zrodila sa nová duchovná jar, sviatok nový Boží deň, *Noc sa pomínula, deň sa priblížil* - ako volal apoštol Pavel... Napriek malej uvedomelosti, neorganizovanosti, častej roztrieštenosti a nejednotnosti prvých kresťanov vidíme v ich ceste víťazný pochod vecí Božej do sveta, takže napriek prekážkam a nástrahám sveta rástli rady kresťanov a s nimi Božia moc a vláda vo svete...

Slnko milosti a slávy Božej stále vyššie stúpalo nad záhradou európskej kultúry a v takzvanej "dobe Bernhardovskej" hojne sypalo svoje lúče do všetkých končín Európy... My, protestanti, nemáme však dosť pochopenia pre radosť a krásu tejto doby, pretože pre nás iba doba prvých päť storočí - po Augustína a posledných päť storočí - od Luthera je dobou, ktorej sa z dvetisícročného kresťanského života s láskou oddávame, čerpajúc z nej živnú miazgu pre svoj duchovný život. Medzi dvoma míľovníkmi, Augustínom a Lutherom, ležiacich tisíc rokov s chladom a pohrdavosťou spomíname ako dobu, ktorú my nemôžeme mať radi, z ktorej my nemáme čo čerpať a ktorá nám nemá čo dať. Pozeráme na ten tisícročný život ako na život cudzí, nevlastný, ku ktorému sa my nemáme čo priznať, odporujeme mu, protestujeme proti nemu a zavrhuje ho ako čosi nesvoje a cudzie. Žije v nás lutherovský protest, ale úplne pokrivený, pretože aj na hriechy tejto doby pozeráme ako na hriechy cudzie, ktoré s nami nemajú nič spoločné. Takto sa separujeme a izolujeme od toho tisícročného života, aby jeho radosť a bolesti nepretekali do rátolestí nášho života... My, luteránski modernisti..., prekonávame svoj päťstoročný separatistický odpor k tomu tisícročnému životu, pretože chceme pochopiť dvetisícročnú drámu kresťanských dejín a vieme, že ju nemôžeme pochopiť škrtnutím celých tisíc rokov. Preto prekonávame náš chlad, negáciu a odpor k tomu tisícročnému životu, jeho milosť a slávu začíname milovať ako našu kresťanskú milosť a slávu a na jeho chyby, omyly, hriechy a nepravosti (i pápežov) pozeráme ako na vlastné tisícročné hriechy a kresťanské nepravosti, ku ktorým sa kajúcne priznávame... Vyzývame k trpezlivosti všetkých bratov a sestry, ktorí sa s nami narodili v krajine protestantizmu (zvlášť v jej dolinke luteranizmu), aby sa ... učili vidieť celý päťstoročný život našich protestantských dejín vo vzťahu k celému dvetisícročnému kresťanskému životu, ináč zmysel a význam dnešného výstupu svetovo-historickej Božej drámy nevidia a nepochopia...

Zisťujeme, že ... doba okolo 10. - 12. storočia bola dobou, kedy slnko moci, milosti a slávy Božej najintenzívnejšie svietilo v srdciach širokých zástupov kresťanského ľudu. Tento obrovský nevedomelý, iracionálny život čakal na svoje uvedomenie. Žiadal a vynucoval si, aby bol rozumovo zjavený, uvidený a pochopený, aby sa mohol premeniť vo veľký Boží čin pretvárajúci spoločnosť a celý svet k podobe nepodobnej svetu. Tento najvzácnejší kapitál, aký vôbec v Európe kedy bol, tento prekypujúci život, ktorý

nosil v sebe veľkú možnosť novej, svetu nepodobnej spoločnosti, bol zmarený. Vodcovia... kresťanskí v tomto prechode od páľčivých túžob k uvedomelému činu, ktorý nazývame prirodzeným, biologickým procesom od viery k vede, sklamali. Miesto toho, aby... sa pridžžali Krista, aby v ňom a s Ním urobili tento vážny krok, obrátili sa k pohanskému... Aristotelovi o pomoc a svetlo a nepozajúc v ňom pukušiteľa a zvodcu, na základe jeho pohanskej kontradiktórnej, metafyzickej logiky a filozofie vybudovali spohanštený teologicko-filozofický systém metafyzického realizmu. Tento neznamenal naplnenie a vyjasnenie Kristovskej viery v širokých zástupoch kresťanského ľudu, ale jej zrušenie a zatemnenie. Bola to veľká zrada na Bohu, Kristovi a širokých zástupoch kresťanského ľudu, ktoré očakávali víťazstvo kráľovstva Božieho a jeho spravodlivosti vo svete. V aristotelovsko-tomistickom systéme metafyzického realizmu, ktorý ako smrteľný jed kresťanstva objavili katolícki modernisti, uvidíme i my, luteránski modernisti, počiatok cesty od Krista, vedúcej cez reformačné hnutie (i Luthera) k dnešnému smutnému koncu a všeobecnej kríze kresťanských cirkví. Tento systém svojou antitetickou logikou narobil priepasti a rozpory medzi nebom a zemou, Bohom a človekom, vyhostil Pána Boha i s Jeho kráľovstvom do nadprirodzenej nebeskej ríše, a osirelému ľudu, ktorý túžil po ňom, bola ponechaná zem ako "údolie plaču", ako vyhasnutý a opustený, chladný kozub. Tento systém natrvalo spečatil zradu kresťanských vodcov, ktorí si posadali na vavríny minulosti a uzavreli hanebné priateľstvo so svetom. Boh a Otec náš nebeský, keď videl túto zradnú premenu, čakal, že príde náprava. Keď neprichádzala, ba naopak, následkom smrtonosnej (nekrogenetickej) scholastickej vedy a filozofie vinice kresťanského národa začali stále viac a viac starnúť, miazga viery z nich vysychať a nad záhradou európskej kultúry sa objavili pohanské mračná humanizmu a renesancie, vzbudil hlasy spod hradieb pápežskej moci, ktoré začali volať po náprave. Boli to hlasy reformátorov, predovšetkým s mohutným hlasom nášho reformátora Luthera. Zrodili sa z lásky a milostivej Božej vôle, smerujúcej k obnove a náprave. Boh chcel reformáciu, obnovu kresťanských záhrad, ale Jeho volanie nenašlo pochopenie, narazilo na odpor a pýchu tvrdých a skostnatelých srdc, čím Boží čin smerujúci k obnove sa zmenil na ohnivý blesk, ktorým sa Hospodin rozhodol starnúci strom kresťanského národa rozštiepiť a rozbiť. I keď z hľadiska našej päťstoročnej protestantskej cesty sa nám javí reformačné hnutie ako ráno a jar nášho päťstoročného protestantského života, predsa z hľadiska nášho dvetisícročného kresťanského života javí sa nám, luteránskym modernistom, iba ako teplá jeseň (babie leto), keď slnko Božieho slova sa ešte raz milostivo usmialo a vyvábilo aj nové fialky náboženského života v krajine protestantizmu, predsa to bola len jeseň, po ktorej vtiahla do kresťanských záhrad krutá duchovná zima. Listie opáchlo a strom kresťanského spoločenstva sa štiepal a rozpadal. Jednotná krajina európskeho kresťanstva sa rozdelila na dve, krajinu katolicizmu a krajinu protestantizmu, čím sa začala naša päťstoročná cesta protestantských dejín pod Lutherovou zástavou. Reformátori sami nevideli jasne príčinu starnutia a kornatenia, neraz bojovali len proti následkom choroby a neodstraňovali príčiny. Síce niektorí, napr. Luther, inštinktívne vycítili, že rozširovateľom choroby a smrti je aristotelovsko-tomistický scholastický systém, ale ani on sa nedal do boja, ani iných nevolal proti nemu tak, aby ho borili a stavali nový teologický Boží a Kristov chrám. Luther zavrhol zaristotelizovaný, spohanštený teologicko-filozofický systém tak, že zavrhol s ním i rozum, vedu a zvedčenie vôbec, akoby iný rozum, veda a zvedčenie ani

neexistovali, iba aristotelský rozum, veda a zvedčenie. Tento Lutherov postoj veľmi vážne určoval jednak päťstoročný život luteranizmu, no i vývin vzťahu medzi duchovnou mocou kresťanstva a duchovnou mocou bezbožnej kultúry...

Ostáva historickým faktom, že v dobe tzv. luteránskej scholastiky vodcovia luteranizmu vybudovali systém luteránskej ortodoxie celkom podľa vzoru a spôsobu stredovekých scholastikov, čím sa dopustili toho istého omylu, proti ktorému neuvedomele bojovali... Vôbec nás neprekvapuje..., že finálne dostala luteránska ortodoxia označenie *mŕtva ortodoxia*. Ako reakcia prišiel pietizmus, ktorý bol spočiatku síce túžbou po živote, no pre všeobecný odpor k učeniu, teórii, umu a racionalite dal sa viesť a unášať citom, inštinktom jednotlivcov, takže finálne sa ukázal iba ako ďalšia vlna zrodu nových siekť a tak nového trieštenia a rozkladu. Po pietizme prišiel racionalizmus 18. storočia, ktorý je vlastne cestou do zajatia či samým zajatím svojich nositeľov v bezbožnej klasickej kultúre, ktorá sa zvedčovala klasicky a bezbožne, pretože sa kresťanská kultúra nezvedčovala kristovsky a zbožne. Nastupujúci liberalizmus bol len ďalším pustošením na Božom mieste a obrat k tzv. pozitívnej teológii, ktorý po ňom nastal, bol a je iba defenzívnym ústupom k cirkevnému dogmatizmu.

Medzitým, čo náš päťstoročný lutersko-protestantský život pomaly vysychal, vädol a rozpadal sa, na javisko európskych dejín vystúpil nový hrdina svetovo-historickej Božej drámy, marxizmus. Tento, ozbrojený tankami a delostrelectvom vedeckých teórii, ako jarná víchrica, boriaca všetko staré, zaplavil a zaplavuje paseky a hniezda kresťanských cirkví. Vody, hromy a blesky tejto revolučnej víchrice a búrky zobudili aj nás zo spánku, prinútili nás pretrieť si oči a pohliadnúť na to, čo sa vonku okolo nás robí. Vykukli sme a uvideli veľké spustošenie na Božom mieste. Vinice pusté, ovečky rozprchnuté, vydané napospas vetrom bezbožnosti. Srdce sa nám zovrelo smútkom pri tom pohľade a plakali sme plačom Jeremiášovým. Z tohto smútku a bolesti, ktorá prenikla naše srdcia, sa zrodila a znásobujúc sa žije v nás túžba, aby všetko staré bolo učené novým, aby všetko zostarnuté omladlo, znova rozkvitlo, aby prišlo nové kristovské ráno a jar. Prestali sme si nahovárať, že sme zdraví, že je s nami i s naším kresťanstvom všetko v poriadku, prestali sme obviňovať iných za dnešnú situáciu v cirkvách i vo svete, prijali sme a prijímame dnešnú našu kresťanskú úbohosť a slabosť ako veľké pokorenie pre naše hriechy a kresťanské nepravosti, ako veľký súd Pánov nad nami a životom všetkých cirkví. V dnešnej našej malomocnosti, úbohosti a kresťanskej slabosti sme začuli a počujeme výstražný Boží hlas, volajúci nás, mámotratných kresťanských synov, k veľkému pokániu. My sme sa pokorili a dali sme sa na cestu pokánia, začali sme prosiť o veľké odpustenie, aby sme obstáli a boli oslobodení na tomto veľkom Božom súde. Táto veľká túžba po obrode, snaha, aby všetko staré bolo učené novým, táto pokora a pokánie, cesta a boj o nový rozkvet Pánovej vinice tvorí najširší zmysel a význam hesla *modernizmus*. Odraz tohto úsilia v krajine luteranizmu sme nazvali luteránskym modernizmom. Opačnú snahu, úsilie všetko staré zachovať starým sme označili heslom *antikvarizmus* a jeho odraz v luteranizme luteránsky antikvarizmus. Modernizmus je snaha publikánsky orientovaných kresťanov, preto všetkých tých, ktorí sa pokorili, dali sa na cestu pokánia, hľadajú príčiny umierania a bojujú proti nim, túžia po novom rozkvetu, nazývame modernistami. Ich skupiny v krajine luteranizmu nazývame luteránskymi modernistami. Naopak, všetkých farižjsky orientovaných kresťanov, ktorí si nahovárajú, že sú zdraví, že je s nimi i s

dnešným kresťanstvom všetko v poriadku, ktorí spupne obviňujú iných za dnešnú situáciu v cirkvách i vo svete, ktorí sa hrajú na nevinných a všetko staré chcú zachovať starým, sme nazvali antikvaristami. Ich rady v krajine luteranizmu nazývame luteránskymi antikvaristami...

Začali sme úzkostlivo hľadať príčiny veľkého spustošenia v Božej záhrade. Pri našom hľadaní sme nazreli i do krajiny katolicizmu - a tu sme boli upozornení na veľkú drámu, ktorá sa tu odohrala. V zostarnej krajine katolicizmu sa zrodil a pod menom katolícky modernizmus povstal veľký katolícky Modernista, aby všetko staré učinil novým a Kristovým. Svoju ruku pozdvihol proti scholastickému chrámu spohanštenej teologickej vedy, aby ho zboril a postavil nový chrám Božej a Kristovej teologickej vedy. V tejto svojej snahe a úsilí bol prerušený a ako *rendes-vous de toutes de les herésies* - (spletenec všetkých herézií) bol vodcami katolíckeho antikvarizmu odsúdený na smrť. Katolícky modernizmus svojím negatívnym postojom k stredovekému systému aristotelovsko-tomistickému nám odhalil príčinu nášho tisícročného starnutia a kornatenia až k dnešnému všeobecnému rozpadu kresťanských cirkví a svojím počínaním nás vyprovokoval, aby sme ho v jeho snahe nasledovali a boriac chrám metafyzického scholastického realizmu stavali nový chrám Kristovej vedy ako najmodernejšej teórie, schopnej organizovať a viesť zástupy kresťanov do Kristom zasľúbenej krajiny, do kráľovstva Božieho - ako sme to vyjadrili v druhom bode nášho Turíčskeho programu.

My, luteránski modernisti, prekonávame svoj päťstoročný luteránsky odpor k vede a k racionálnemu, formulovaniu kresťanských právd, pretože si vieme predstaviť aj iné zvedčenie kresťanstva, ako bolo stredoveké aristotelisko-tomistické. Prejavujeme veľkú snahu a úsilie po novom zvedčení, racionálnom a intelektuálnom formulovaní kresťanstva, ktoré by nezrušilo, ale naplnilo našu Kristovskú vieru a uvedomilo nás v našom kresťanskom cítení a chcení. Pri tomto našom úsilí sa zámerne stávame žiakmi nášho Majstra Ježiša Krista ako nášho Doktora, Vedca, Filozofa a Ideológa. Toto považujeme za potrebné zdôrazniť, aby si antikvaristi nemysleli, že keď budú polemizovať s racionalizmom 18. storočia, že budú polemizovať s nami. Snahu po novom zvedčení kresťanstva prejavujeme i preto, lebo vieme, že Boh a Otec náš nebeský, ktorý bol bezbožnou vedou a kultúrou znevážnený a odsúdený, musí byť a bude Božou a Kristovou vedou a kultúrou ospravedlnený. On sám tento boj s vedeckým bezbožníkom už začal, keď zmenil klasickú bezbožnú vedu na modernú bezbožnú vedu, keď zmenil anorganickú, metafyzickú kultúru na poloorganickú dialektickú kultúru. Z toho vyvodzujeme, že svoj boj aj dokoná a svoje víťazstvo zavŕši v podobe najmodernejšej teistickej vedy a dokonale organickej kristovskej kultúry. Metafyzickú logiku, tento antitetický a kontradiktórny spôsob myslenia a vyjadrovania, ktorý sa stal pre kresťanov takým osudným, víťazne borí dnes už celý kultúrny a vedecký svet. Sú to predovšetkým vedeckí marxistickí socialisti, ktorí podnikajú prudké útoky na tzv. metafyzický spôsob myslenia, ktorý zvierá živé organické jadro Kristovho života v nás ako kožená kazajka. Svojím bojom a odporom proti metafyzickému spôsobu myslenia vedeckí marxistickí socialisti... rozbijajú a roztápajú život zvierajúci metafyzickú škupinu, takže nás vyslobodzujú z jej zajatia, čím sa stávajú našimi pomocníkmi... Preto my, luteránski modernisti, nemôžeme ináč ako vyjadriť... priateľský postoj k tomuto hrdinovi dnešného výstupu svetovo-historickej Božej drámy, ako sme to vyjadrili v 3. bode nášho

turičského programu, čoho antikvaristi vôbec nie sú schopní, pretože metafyzická metóda, spôsob myslenia, ktorý boria vedeckí leninsko-marxistickí socialisti, tvorí dušu antikvarizmu a antikvaristov, a preto ich postoj nemôže byť iný ako negatívny, odporujúci a spurný.

Skutočnosť, že sa dnes zjavujú v kresťanských cirkvách také protichodné snahy a tendencie, ako je modernizmus a antikvarizmus, je znamením toho, že prišiel a prichádza čas delenia duchov, triedenia ľudí vo vnútri kresťanstva. Preto my, modernisti, uvedomujúc si tep času, uvedomujeme aj iných a uvedomele a zámerne meníme konfesionálne boje medzi cirkvami na duchovný triedny boj, na boj modernizmu a antikvarizmu...

V tomto boji... nemienime vystupovať a prestupovať ani iných sektársky preťahovať z cirkvi do cirkvi... Netajíme, že jeden Boha milujúci a po náprave túžiaci neprotestant a neluterán je nám tisíckrát milší a bližší ako tisíc Boha nemilujúcich a farizejsky spupných protestantov a luteránov. Preto i keď sa usilujeme predovšetkým o nápravu v našej luteránskej cirkvi, v ktorej ako v lone našej duchovnej matky sme sa zrodili, predsa s rovnakou vážnosťou sa obraciame ku kresťanom všetkých cirkví, aby si všetci tí, ktorým osud ich cirkvi nie je ľahostajný, ktorí milujú svojho Pána a túžia po náprave, a ku ktorým sa obraciame s vážnym napomenutím, uvedomili, že tvoria Boží zvyšok, Boží pozostatok z kedysi veľkej rodiny kresťanov, a vyzývame ich, aby sa hľadali a poznávali, duchovne zjednocovali a spájali, uvedomele berúc na seba tisícročné hriechy otcov, činili pokánie, a tak naplnili a vyplnili Pánove slová, vyslovené prorokom Izaiášom *zvyšok sa obráti*. K týmto pozostatkom kresťanských cirkví voláme, aby... na znamenie snahy po regenerácii vztýčili vlajky modernizmov vlastných cirkví... Očakávame modernizmus kalvínsky, baptistický, českobratský, starokatolícky a modernizmus iných a iných cirkví, všetkých konfesií. Vysoko nad naše hlavy i hranice cirkví dvíhame znova nájdenú drahocennú perlu kráľovstva Božieho, a preto jednotlivé modernizmy sú pre nás iba východiskom, a nie cieľom. Sú cestou a bojom. Cieľom, ku ktorému upierame svoje zraky a o ktorý sa snažíme, je kráľovstvo Božie, oplývajúce Duchom Božím, svetu nepodobný svet - kristianizmus, jediná a jednotná, celý svet objímajúca, nášmu zraku v konkrétnosti dnes skoro nedozierna a ťažko postihnuteľná, nebesko-pozemská rodina dietok Božích bez priehrad a hraníc. Preto vysoko nad naše hlavy dvíhame heslo: *Modernisti všetkých cirkví, spojte sa!* V tomto zmysle, ako výsledku boja a víťazstva modernizmu nad antikvarizmom, chápeme i našu snahu po jednote vyjadrenú v 1. bode nášho Turičského programu... Prosíme, aby sme neboli podceňovaní a opovrhovaní pre časté prirovnania... nášho úsilia s marxistickým úsilím; robíme tak pre názornosť a ľahšie pochopenie, a to v tom presvedčení, že nám Boh a Otec náš nebeský poslal tohto hrdinu na javisko svetovo-historickej drámy pre našu spásu, aby nám pomohol a mnohému bohumilému nás naučil...

Pre tento náš čin nás môžu antikvaristi napádať a osočovať ako zradcov vlastnej cirkvi... Mlčíme a nepokladáme si za povinnosť odpovedať tým, ktorí nás zámerne špinia a ohovávajú, lebo obvinení sú dnes oni, ktorí skutočne tak robia a iných osočujú. Ale pokladáme a budeme si pokladať za povinnosť odpovedať na všetky otázky tým, ktorí sú vážne v pochybnostiach a úprimne hľadajú, pretože sme uvideli východisko a citíme zodpovednosť za všetkých pred Bohom našim nebeským Otcom...

Modernizmus je pre nás v dnešnej duchovnej potope sveta Noachovým (Noeho) korábom a luteránsky modernizmus je tou bárkou v krajine luteranizmu. Budujeme ju na Boží rozkaz a zhromažďujeme v nej všetok Boží pozostatok z krajiny luteranizmu, ktorý ako márnotrtný sa chce vrátiť do Otcovského domu. Vstupujeme do tej bárky ako slabí kormidelníci, ale robíme tak, lebo nemôžeme inak. Vidíme v nej jedinú záchranu pred vodami súdu, ktoré rastú. Modernizmus ako hlboká pokora pred Bohom, ako uvedomeľé pokánie s veľkou prosbou o odpustenie, je pre nás odpoveďou na Pánovo slovo, znejúce do konkrétnej situácie dneška. Je pre nás vyslobodením, a to jediným. V ňom historicky znova nachádzame a uchopujeme stratenú a opustenú Pánovu ruku, preto napriek všetkým nástrahám a nepokojom sme pokojní, cez veľké vlny otrasov a malosť našej loďky smelo zrieme vpred a berúc na seba radostné ťarchy cesty, tam v diaľke pred nami vidíme Ararat...

Modernizmus je veľkým pokáním a návratom, no návratom, ktorý je krokom vpred, pretože návrat k Bohu je vždy v čase a nemôže byť krokom späť. Pán kráča v čase, vedie udalosti vpred... Preto nemôžeme inak, len vyriechnuť ostrý súd nad hnutím *Lutherskej renesancie*, ktorá hlása návrat k reformácii, a tak k úzkoprseému konfesionalizmu, raziac heslo *Spät' k Lutherovi*, a ktorá sa ozýva aj u nás pod heslom *Od Krista cez Luthera k živej cirkvi* (pozri Cirkevné listy). Aj keby táto snaha vyrastala z túžby po obnove, tvrdíme, že dnes niet nebezpečnejšieho hesla ako heslo *Spät' k Lutherovi* v zmysle úzkoprseého (šovinistického) konfesionalizmu. My vieme, že heslo *Od Krista cez Luthera k živej cirkvi* sa už historicky uskutočnilo, len s iným zakončením. Preto ho otáčame o 180 stupňov a voláme: "*Od mŕtvej cirkvi ponad Luthera ku Kristovi*", ako jedinej a jednotnej Ceste, Pravde a Životu, v záujme ktorého uvedomele a zámerne boríme všetky chodníčky a pravdičky, pretože sú scestím, lžou vedúcou k smrti, ako to dnes všeobecne na každom kroku vidíme a ohmatávame.

My, luteránski modernisti, sa hlásime k dedičstvu reformácie, prijímame všetky reformačné *sola*: *sola gratia*, *sola fide*, *sola scriptura* a *solus Kristus*, no vzdávame sa úzkoprseého konfesionalizmu, pretože do našej dnešnej situácie počujeme volať mocný Pánov hlas, ktorý vyzýva svoje ostatky roztrúsené po všetkých konfesiách, aby sa spojili, zjednotili a navrátili, a to bez ohľadu (ba i navzdor) schátralým plotom cirkevných konfesií. My odpovedáme na prenikavé Pánovo volanie a hlásime sa k životu pred tvárou antikvaristov s rovnakou vážnosťou a rozhodnosťou ako reformátor Luther vyznávajúci *Tu stojím, inak nemôžem*. My, luteránski modernisti, napriek tomu, že razíme heslo *Od Luthera ku Kristovi*, nie sme zrušením, ale naplnením reformácie, pretože naša snaha je snahou vlievajúcou sa do veľkej Božej snahy, aby dvetisícročné túžby a kresťanské snahy boli naplnené. Sme za *Kristovskú renesanciu* a ak *Luterská renesancia* skutočne znamená znovuzrodenie sa do Luthera, obnovu, reštauráciu a renováciu luteranizmu, akýsi neoluteranizmus, ktorý sa chce zatvrďovať v separatistickom, šovinistickom konfesionalizme, tak budeme nútení kvalifikovať ju ako najnebezpečnejší a najzvodnejší antikvarizmus, ktorý hrá u nás podobnú úlohu ako v krajine katolicizmu neoscholastika a neotomizmus. Je to plátanie starého súkna, maskovanie a znovunatiekanie starej a popukanej stavby, z ktorej podľa konzervatívcov iba opršala omietka. My tvrdíme, že už prešiel čas renovácií a reformácií a prišiel čas revolúcií. Sme predzvesťou veľkej, svetovo-historickej Božej a Kristovej revolúcie, ktorá premení svet k podobe svetu nepodobnej. V modernizmoch jednotlivých cirkví vidíme iskry, plamene

duchovného ohňa a ohnivého Ducha tejto veľkej Božej a Kristovej revolúcie. Jej požiar zmení dnešný duchovný január a či február na radostné Božie a Kristovo leto. My, modernisti, túžime po jari a upierame zrak k marcovému Slnku pred nami. Neoluteránski antikvaristi sa chcú vrátiť do októbra minulého roku. Nech čitateľ (poslucháč) rozhodne, kto je tu vľahnajším listím a v kom tľchie život snežienok a konvaliniek novej jari... Neoluteranizmus znamená spoliehať sa na svoju minulosť, znamená opierať sa o vlastnú slávu, o vlastnú veľkosť, moc a nádheru, luteránsky modernizmus znamená vierou i poznaním oprieť a opierať sa o veľký Boží čin, že sám Boh už zvíťazil vo svetovo-historickej dvetisícročnej dráme a ide len o to, aby sme boli Jeho spoluvíťazmi... Boj modernizmu s antikvarizmom je zmyslom dnešného a zajtrajšieho výstupu dvetisícročnej drámy kresťanských dejín... V tomto boji, ktorý privodil sám Pán a ktorý sa stáva každým dňom uvedomelejším, čo tisíckrát modernisti padnú, i tak sú víťazmi, pretože bojuje s nimi sám Boh, Hospodin rastúcich zástupov..."

Október 1951. Za Turičských programátorov: Karol Nandrásky.

Ako ma informoval K. Nandrásky, svoj výklad dôverne poskytol svojmu spoliužiakovi Ivanovi Tóthovi s tým, že ho bez jeho vedomia nikomu nedá. I. Tóth však jedno popoludnie "zabudol" Nandráskeho komentár na stole a keď ho objavil poslucháč 3. ročníka Igor Kišš, na písacom stroji zhotovil kópie a rozposlal ich seniorom cirkvi. K Nandráskeho menu ako signatárov prikľepol mená ďalších šiestich študentov (V. Olexa, D. Ondrejovič, J. Lajtoš, J. Juráš, O. Macko a Juraj Török) s poznámkou "dvaja poslední už v cirkevnej službe". Ku skupine zaradil aj J. Juráša, ktorý však ku nej nepatril. Určitý čas bol jej súběžcom, ale až príliš plával v politických vodách. Celých 23 rokov nezúčastnil sa ani jediného letného posedenia kristianistov.

Nandráskeho rozprava vyvolala u predstaviteľov cirkvi búrku nevôle, generálny biskup Ján Chabada hrozil vylúčením z fakulty a Štátny úrad obvinil Nandráskeho z vyvolávania náboženských nepokojov, ako aj z porušenia štátneho predpisu, ktorý dovoľoval zhotovovať len päť exemplárov strojopisného materiálu. Keď vyšlo najavo, že Nandrásky elaborát nerozmnožil ani nerozposlal, karta sa obrátila a Igor Kišš pod hrozbou, že bude z fakulty bude vyhodенý on, musel ponavštevovať adresátov a prosíť o vrátenie zaslaného materiálu. Dokazuje to aj list evanjelického farára Jozefa Kmet'a generálnemu biskupovi J. Chabadovi, písaný 1. 4. 1952, v ktorom píše o návšteve Igora Kišša, ako aj o tom, že schôdza farárov na Myjave podporila generálneho biskupa, aby vec predostrel Generálnemu konventu cirkvi, ale on sa prihovára za tiché zmierujúce vyriešenie záležitosti. Celá záležitosť sa po niekoľkých týždňoch utíšila a vedúci kádrového oddelenia Štátneho úradu pre veci cirkevné ju uzavrel ironickou poznámkou na adresu skupiny: *Nerobte revolúciu v pohári.*

Po tomto incidente sa *luteránski modernisti* stiahli z dohľadu cirkevnej i štátnej verejnosti, ale celých 23 rokov sa každé leto tajne schádzali na posedeniach (ako svoje stretnutia obozretne nazvali) s dvoma predstaviteľmi Spoločnosti vedeckého kristianizmu (s J. Skokanom a M. Novákom), a to aj po zrušení Spoločnosti komunistickými úradmi. Stretnutia sa uskutočňovali na Slovensku (na Muráni, v Ardove pri Plešivci, na Hrádku pri Jelšave, na Krásnej Hôrke pri Rožňave, na Lúčkach v Demänovskej doline), ale aj v Čechách (v Jablonci, v Mšene n/Nisou, v Doxanoch). Posedenia mávali presný tematický program. Diskutovali sme o čiastkových problémoch novej interpretácie

kresťanstva, o metafyzickom a dialektickom spôsobe myslenia, o biologike a perspektíve ako o štýle novej interpretácie, tvorila sa jednotná ideová platforma a robili sa plány aj v podobe uznesení. Vôbec nám nešlo o politiku, ale obávali sme sa, že môžeme byť obvinení z ideologickej diverznej činnosti. Preto v päťdesiatych rokoch sme na posedenia nosili športové potreby (najčastejšie lopty), aby sme sa javili ako skupina športovcov. Nezachovávali sme ani korešpondenciu, a to už od roku 1953, keď tajná polícia jednu noc prekutala všetky skrine po izbách Teologického domova (vraj hľadali pôvodcov protištátnych letákov). Po prečítaní sme likvidovali aj pravidelné mesačné okružné listy, zápisnice posedení a uznesenia z nich. Viaceré zachoval O. Macko ako archivár skupiny.

Z uznesení ako významnejšie uvediem Podhradské uznesenie, v ktorom "priatelia vedeckého kristianizmu vyjadřili svoje jednotné ideologické vedomie". Koncipoval ho Karol Nandrásky a s nepatrnými úpravami bolo prijaté pod hradom Krásnej Hôrky 26. 6. 1953. Obsahuje týchto dvadsať bodov:

I. Makroskopický i mikroskopický pohľad na kristianizmus v jeho dnešnej podobe katolícko-protestantskej nás presvedčuje, že ho ovládol a ovláda zákon degenerácie so všetkými následkami všeobecného rozpadu a rozkladu a ideového zatmenia v našich kultúrnych dejinách.

II. Počiatok dnešného smutného konca, žalostnej situácie a pádu sme uvideli a vidíme v stredovekom aristotelisko-tomistickom, živote kristianizmu neprimeranom (neadekvátnom) zvedčení v podobe metafyzického realizmu, ktorú kvalifikujeme ako prvý svetovo historický omyl kresťanského kristianizmu.

III. V aristotelisko-tomistickom scientizme vidíme:

1. Zdroj svetovo-historického rozporu medzi vierou a vedou, na ktorý dnes kresťania hromadne umierajú, pretože metafyzický realizmus chlieb Slova Božieho premenil na ideové kamenie, nestráviteľné pre moderného človeka.

2. Pôvod rozporu medzi pestovaním života a pestovaním vedenia kristianizmu, ktorý má povahu ideologickej výživy kristianizmu a ako následok potlačenie a usmrtenie akčných, transformačných a progresívnych, vitálnych síl kristianizmu.

IV. Smrtonosnosť, nekrogenetický charakter aristotelisko-tomistickej metafyzicko-realistickej racionality vidíme:

1. vo vytváraní samých antitetických súdov,

2. v kontradiktórnej diferenciacie tela a ducha,

3. v asimilácii života a smrti. Preto ho kvalifikujeme ako anti-krista, ktorý 1. premohol kristianizmus v našich kultúrnych dejinách, 2. ako následok privodil kráľovstvo pekla, satanizmu na našu zem a 3. skoro na dvetisíc rokov zabrzdil ľudstvo na ceste k úplnému rozvítiu kráľovstva Božieho na zemi.

V. Za najvýznamnejší jav našich skoro dvetisícročných dejín kresťanského kristianizmu považujeme hnutie katolíckeho modernizmu, ktoré sa postavilo proti metafyzickému aristotelovsko-tomistickému realizmu a novou antitomistickou, moderne-vedeckou scientifikáciou chcelo uvoľniť potlačené akčné sily kristianizmu.

VI. Uvedomujeme si, že následkom usmrtenia katolíckeho modernizmu bola: 1. znemožnená regenerácia kristianizmu v katolícko-protestantskej forme, 2. znemožnená jednota historického kresťanstva a 3. znemožnené, aby socializmus vyrástol na pôde teizmu a kristianizmu.

VII. My, priatelia kristovskej vedy a vedeckého kristianizmu, vedome sa ujímame dedičstva katolíckeho modernizmu, chceme dokonat' ním zahájený ideologický boj proti metafyzickému aristotelsko-tomistickému realizmu a postaviť nový chrám Tela vedeckého kristianizmu.

VIII. Pri našej konštruktívnej práci za svojho zachraňujúceho Vedca, Doktora a Filozofa sme si zvolili Ježiša Krista, ktorého sme spoznali ako perspektívneho Biologika a biologického Perspektivistu kat exochén, a preto sme označili i Jeho Ideológiu, o ktorú nám pri našej novej scientifikácii kristianizmu ide, značkou perspektívnej biológie a biologického perspektivizmu.

IX. Nasledujúc Ježiša Krista zisťujeme, že hmotný svet je obrazom duchovného, preto asimilujeme a identifikujeme zákonitosť živej prírody so zákonitosťou života kristianizmu, vytvárajúc medzi nimi parabolné, úmerové matematické rovnice.

X. Podrobujúc sa Kristovým slovám "Unus enim est Magister vester" /Mt 23,8/, a "Mea doctrina non est mea, sed eius qui me misit..." /Ján 7,16/, uvedomele sa podrobujeme kristovskej perspektívno-biologickej norme nazerania, pretože je odrazom perspektívne bio-logických zákonitostí ako objektívnej perspektívnej biológie života kristianizmu.

XI. Bio-logickú zákonitosť kristianizmu vidíme v jeho vekovitej semeno-plodovosti, podľa vývojového bio-logického zákona, boja, pádu, víťazstva, ktorý sa uplatnil a uplatňuje v dejinách izraelského i kresťanského národa, pričom rúchová, podobová rozdielnosť dvoch uplatnení a naplnení tohto zákona je daná zákonitosťou perspektivity, vystihujúcou skutočnosť vzťahu diaľky a blízkosti.

XII. Na základe perspektívno-biologických zákonitostí, ako objektívnej perspektívnej biológie života kristianizmu 1. biologizujeme a perspektivujeme i podobu kristianizmu ako plod nášho spodobňovania, aby bola adekvátnym spodobením a vyjadrením života kristianizmu, a 2. premeriavame dejinný život kristianizmu.

XIII. Životodarnosť (biogenetický charakter) perspektívno-bio-logického nazerania vidíme: 1. vo vytváraní asimilačných a identifikačných súdov, 2. v asimilácii a identifikácii tela a ducha, 3. v diferenciacii života a smrti.

XIV. Na základe historického perspektivizmu, založeného na perspektívne biologických zákonitostiach života kristianizmu a spočívajúceho v prechádzaní (transícii) od inkarnovaných, minifikovaných a kontrahovaných, diaľkových podôb biblických k blízkovým spiritualizovaným, magnifikovaným a abstrahovaným kresťanským podobám, uvideli sme a vidíme v katolíckom modernizme rovnaký Boží úmysel ako v júdskom modernizme Ježiša Krista a boli sme nútení uznať katolícky modernizmus za druhý príchod Ježiša Krista ako "zlodeja" v polnočnej tme našich kultúrnych dejín.

XV. Odsúdenie katolíckeho modernizmu okolo roku 1907 sme kvalifikovali ako druhý svetovo historický omyl kresťanského kristianizmu, v ktorom sme uvideli a vidíme smrť katolícko-protestantského kristianizmu a v tejto sám kultúrnej ideový, no rovnako historický a hmatateľný koniec sveta, aký v podobe minifikovanej, kontrahovanej a inkarnovanej vidíme okolo roku 33 v ukrižovaní júdskeho modernizmu Ježiša Krista.

XVI. Na základe poznania, že za tých istých podmienok všade v prírode i v kultúrnych dejinách sa uplatňuje a pôsobí ten istý zákon, si uvedomujeme, že pri starých a zlých katolícko-protestantských nájomníkoch vinice kráľovstva Božieho sa uplatní

zákon záměny nájomníkov vinice kráľovstva Božieho, lebo sa ukázali rovnako zradní a zlí ako nájomníci júdsko-samarskí.

XVII. Na základe zákona záměny nájomníkov vinice kráľovstva Božieho si uvedomujeme, že vinica kráľovstva Božieho bude zradným a zlým katolícko-protestantským nájomníkom odňatá a daná nájomníkom novým a mnohí prídu od východu i západu, zo všetkých strán sveta a budú stolovať s Abrahámom i Kristom v kráľovstve Božom a katolícko-protestantských "synov kráľovstva" stihne rovnaký osud Božej nenávisťi, aký stihol júdsko-samarských.

XVIII. Kristove slová o úteku na hory (Mt 24, 16) pri naplnení sa konca vekov chápeme ako terapeutický imperatív, adresovaný kresťanským pozostatkom katolícko-protestantského kristianizmu, pričom si uvedomujeme, že ide o útek na hory modernovo-vedeckého kristianizmu, v ktorom sme uvideli a vidíme jedinú záchranu a spásu uprostred dnešnej potopy sveta.

XIX. Uvedomujeme si blahodarnú zmenu v modernej vede, filozofii a kultúre, ktorú privedil sám Boh, Otec náš nebeský, a za ktorú mu neprestávame ďakovať, pretože tvorí vrátane marxizmu výdatné ovzdušie a úrodné kultúrne podmienky, ktoré si vynucujú regeneráciu kristianizmu.

XX. Uvedomujeme si, že na základe zmeny historických podmienok vedeckého, filozofického a kultúrneho ovzdušia, ako aj novej antitomistickej scientifikácie kristianizmu v podobe modernovo-vedeckého perspektívne biologického kristianizmu nutne, logicky i historicky vychádzajúc z ideového kľička pochovaného semena katolíckeho modernizmu, začína pôsobiť a uplatňovať sa zákon anastázie, vzkriesenia kristianizmu, ktorý sa uplatní i napriek odporu metafyzicko-realistických katolícko-protestantských antikvaristov, pretože sa súčasne uplatňuje zákon záměny nájomníkov vinice kráľovstva Božieho. Silnou rukou týchto zákonov budú porazení a na silných ramenách týchto zákonov, ktoré sú Božími ramenami, budú kristovskí modernisti, uvedomele bojujúci za uplatnenie sa zákona regenerácie a vzkriesenia kristianizmu, vynesení do kultúrneho superna v novej moci a sláve vedeckého kristianizmu.

Na týchto tézach sme sa zhodli ako na základoch nového vedeckého chrámu Tela kristianizmu, na konštruovaní ktorého chceme spolupracovať, čomu dávame výraz vo svojom spoločnom študijnom a tvorivom pracovnom pláne, pričom neprestávame Pána Boha a Otca nášho nebeského i Jeho Syna prosiť, aby sa priznal k našej práci a v jednote Ducha svätého vylial na ňu hojnosť svojho požehnania.

Benedictus, qui venit in nomine Dei!

P. - 26.VII.1953

Po roku v Mšene n/Nisou *Mšenským uznesením* (30. júla 1954) členovia skupiny potvrdili obsah Podhradského uznesenia ako *rámcovú ideovú základňu kolektívu* a rozhodli sa *v dobe nasledujúcich siedmich rokoch spoločným úsilím* vypracovať prvú podobu teoretického systému kristovskej vedy a vedeckého kristianizmu, ktorému dali názov **Encyklopédia náuk vedeckého kristianizmu**. Schválili aj projekt Encyklopédie, ktorý skoncipoval dr. Josef Skokan. On bol až do svojej smrti v roku 1965 nielen hlavou, ale aj srdcom všetkých posedení.

Encyklopédia:

Úvod (Čo je kristianizmus? Fideizmus a scientizmus v historickom vývoji; základné problémy hmotného a duchovného, živého a neživého; monizmus, dualizmus a trializmus).

II. Biologický perspektivizmus

A/ Biologika - vo vzťahu k biológii, metafyzike, dialektike.

B/ Perspektivita - vo vzťahu ku perspektive, idealizmu, realizmu a materializmu, subjektivismu a objektivismu.

C/ Biologický perspektivizmus ako noetika Slova Božieho (od Adama po Apokalypsu).

III. Klasifikácia vied (Jednotlivé náuky z hľadiska vedeckého kristianizmu)

IV. Kristovská zákonitosť miesta (S ústredným problémom: Galiley a Galilejský)

V. Kristovská zákonitosť času (Kristovská veda zákonitosti dejín, genetická sociológia)

VI. Metódy interpretácie kristianizmu

VII. Druhý príchod Kristov na svet

Skupina si zhotovila aj plán práce na roky 1954-1961. Plány sa však neplnili a aj koncepty, návrhy a fragmenty, ktoré sa vytvorili, boli povrchné, zjednodušujúce, neprecízne, veľmi ďalé od toho, po čom sme túžili. Chýbala odborná literatúra a predovšetkým ľudia s odbornejším vzdelaním. Pridružili sa síce aj noví záujemcovia (biochemik Ing. Juraj Zemek, teológ s doktorátom prírodných vied Gerhard Loettel z vtedajšej Nemeckej demokratickej republiky), ale vytyčený projekt bol nad tvorivé schopnosti skupiny. Viacerým chýbali predpoklady pre takú prácu. Čoraz viac dochádzalo k rozčarovaniu a dezilúziám. Ubýjala aj nemožnosť verejne, časopisecky artikulovať svoje zámery, a tak osloviť za účelom spolupráce aj iných. Nádej na lepšie časy vzbudil aj v skupine kristianistov politický odmäk v podobe snáh, zápasov za socializmus s ľudskou tvárou na konci šesťdesiatych rokov vtedajšieho Československa. Na posedení v roku 1967 J. Török artikuloval úvahy o získaní spojencov vo všetkých kresťanských denomináciách, vo vede i filozofii, ako aj v kruhoch kresťanskej mládeže a na jeho podnet sa snívalo o vydávaní medzinárodného časopisu, o prvej Akadémii vedeckého kristianizmu a podobne. Tvrdý mocenský zásah do udalostí v Československu odviaľ aj tieto sny a plány. Normalizácia sedemdesiatych rokov znova zaháňala do izolácie a viacerí členovia skupiny videli v nej zátarasy, ktoré ich presvedčovali o neschodnosti cesty a opúšťali skupinu (V. Olexa, D. Ondrejovič, J. Lajtoš). Ondrej Macko na stretnutí niektorých členov skupiny v roku 1976 v Liptovskom Trnenci v retrospektívnom hodnotení cesty hovoril o "letargickom spánku" posledných rokov. Presvedčal seba i prítomných, že "dievočka nezomrela, ale spí", a vyjadril nádej, že niektorá "iskra z tlejúcej pahreby" ešte vznieti plameň, ale tvrdou realitou bolo, že aj najvernejších sa čoraz viac a viac zmocňovala skepsa. V jej púšti vyústil podzemný potôčik tvorivého úsilia kristianistov, narážajúc na otázku, či sa neminul čas, v ktorom bolo ešte možné záležitosť Ježiša Nazaretského regenerovať.

Mgr. Juraj Török

evanj. farár v.v.

032 22 Liptovský Trnovec

SR